

چین رشد اقتصادی را کنترل می کند

گزارشی از رشد اقتصادی و مصرف انرژی در چین

حامد زین العابدین قدیم

چین، بزرگترین مصرف کننده نفت و دومین وارد کننده نفت در آسیا است. این کشور همچنین نقش کلیدی، در رشد تقاضای محصولات پالایشگاهی در سطح جهانی داشته است. تاثیر چین بر بازار محصولات پالایشگاهی به تناسب با اقتصادش رشد کرده است و در آینده نیز به همین صورت ادامه خواهد یافت.

صنعت چین در اواخر سال های ۱۹۹۰ سازماندهی مجدد شد و گسترش یافت. سازماندهی مجدد منجر به تشکیل شرکت ملی نفت فلات قاره چین (CNOOC) که مخفف Chinese national offshore oil company است، گردید همچنین دو شرکت، پتروشیمی چین «سینوپک» (Sinopec) و شرکت ملی نفت چین (CNPC) نیز تاسیس گردیدند. در برنامه سازماندهی مجدد، کلیه مجموعه های پالایشگاهی گسترش یافته و به روز شدند. به دلیل رشد سریع تقاضای نفت در سال ۲۰۰۳، میزان تولید پالایشگاه ها در سال ۲۰۰۳ به میزان ۱۰/۶ درصد و در سال ۲۰۰۵، ۱۲/۳ درصد، رشد داشته است

که سهم شرکت سینوپک ۵۳ درصد، سهم شرکت پتروچین (از شرکت های تابعه فرعی) (CNPC) ۴۲ درصد و سهم پالایشگاه های کوچک محلی ۵ درصد بوده است. چالش اصلی کشور چین، حفظ رشد اقتصادی خود و کاهش فشارهای ناشی از این رشد می باشد و یکی از مهمترین این فشارها در ارتباط با تامین محصولات کلیدی پالایشگاهی می باشد.

اقتصاد

رشد اقتصادی چین به عنوان بخشی از برنامه کلی دولت چین می باشد. دولت چین می داند که حفظ حقانیت دولت بستگی به سهم رضایت بخش از سرانه تولید ناخالص داخلی که بر اساس شاخص های بین المللی محاسبه می شود، دارد.

هدف بلند مدت دولت چین، تامین سرانه تولید ناخالص داخلی مشابه با کشورهای OECD (اروپا، آمریکا، ژاپن و کره) می باشد. دستیابی به این هدف که دهه ها به طول خواهد کشید، مستلزم تغییر سیاست ها در جهت یک اقتصاد گسترده تر و مشتری مدار می باشد. با توجه به جمعیت بسیار زیاد در کشور چین، رسیدن به این سطح از سرانه تولید ناخالص داخلی در سطح کشورهای OECD مستلزم دریافت و به کارگیری بخش عمده ای از منابع

در جهان است و در این صورت تقاضای نفت خام در جهان بسیار زیاد خواهد شد. برنامه ریزی بلند مدت برای دست یابی به رشد اقتصادی در چین از نظر تاریخی بی سابقه نبوده و نمونه عینی آن تجربه اقتصادی کشور ژاپن می باشد. ژاپن در خلال سال های ۱۹۵۰ تا ۱۹۸۰ رشد تولید ناخالص داخلی با میانگین ۷/۵ درصد در سال را داشته است. در این دوره سرانه تولید ناخالص داخلی در ژاپن، از ۱۵ درصد سرانه تولید ناخالص داخلی در آمریکا به ۸۵ درصد این مقدار رسید. چین نیز به دنبال چنین رویکردی در وضعیت اقتصادی خود است با این تفاوت که جمعیت چین بسیار بیشتر می باشد. در حال حاضر دغدغه دولت چین حفظ اقتصاد از الگوهای رشد ناپایدار می باشد و به همین دلیل تلاش های فعلی در جهت تقلیل سرعت رشد اقتصادی و رسیدن به متوسط رشد تولید ناخالص داخلی ۷/۵ درصد در هر سال، در خلال سال های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ می باشد، نرخ رشدی که اصولاً می تواند سال ها حفظ شود.

نفت و جریان سریع تقاضای محصولات

از سال ۱۹۷۰ به بعد صنعت نفت چین و بازار آن در سال ۲۰۰۴ به بالاترین میزان رشد واردات نفتی و تقاضای سوخت برای تولید برق، مصارف صنعتی و دیگر مصارف رسید. بنابراین از اواخر سال ۲۰۰۳، چین سهم عمده ای در تقاضای نفت و قیمت های سریعاً در حال رشد نفت داشته است. پس از رشد ده درصدی در سال ۲۰۰۳، افزایش ۱۵ درصدی تقاضای محصولات نفتی در سال ۲۰۰۴ بالاترین نرخ رشدی بود که پس از سال ها در چین دیده می شد. <<<

سال ۲۰۱۰ چین به عنوان بزرگترین وارد کننده نفت در آسیا از ژاپن پیشی خواهد گرفت.

پروژه ها

تجارب گذشته در ارتباط با همکاری های خارجی نتایج مثبتی را برای شرکت های (CNPC) و سینوپک به همراه نداشته است. این شرکت ها در حال حاضر ظرفیت پالایشگاهی خود را تا حد زیادی بالا برده اند اما پروژه های پتروشیمی پیشرفت بیشتری نسبت به پروژه های پالایشگاهی و بازاریابی داشته اند. حدوداً ۱/۲ میلیون بشکه در روز از ظرفیت اضافه شده برای نیازهای داخلی استفاده می شود.

جمع بندی

کشور چین با جمعیتی بالغ بر یک میلیارد نفر و اقتصادی بسیار پویا که هدفش را در بلند مدت بر مبنای رسیدن به سرانه تولید ناخالص داخلی در سطح کشورهای OECD قرار داده است دارای پویاترین بازار نفت در آسیا و جهان و بزرگترین مصرف کننده نفت در آسیا است. در سال ۲۰۰۴ میزان واردات نفتی چین ۲/۵ میلیون بشکه در روز نفت خام و یک میلیون بشکه در روز محصولات نفتی بوده است. که در واقع میزان افزایش آن نسبت به سال گذشته برابر با ۷۰ درصد افزایش تقاضا در آسیا و یک سوم افزایش تقاضا در جهان می باشد. اگر چه بالارفتن قیمت نفت دلایل دیگری نیز دارد اما میزان تقاضا در چین، یکی از بهترین آن هاست. دولت چین برای حفظ پایداری رشد اقتصادی سعی در متعادل کردن رشد اقتصاد و آهسته کردن آهنگ رشد اقتصادی خود دارد اما هنوز چین نقش بسیار عمده ای را در افزایش تقاضا در جهان دارد و بر اساس پیش بینی ها چین در سال ۲۰۱۰ بزرگترین وارد کننده نفت خام در آسیا خواهد بود. تجدید و گسترش پالایشگاه ها در چین اگر چه در حال اجرا است اما نمی تواند به اندازه مورد نیاز خواست های کشور را تامین کند بنابراین چین طی ۵ تا ده سال آینده نه تنها نفت خام بلکه محصولات نفتی را نیز وارد خواهد کرد. اگر چه دولت چین به دنبال متعادل کردن نرخ رشد اقتصادی خویش و افزایش ظرفیت تولید پالایشگاهی خویش است اما آنچه مسلم است توسعه اقتصادی سریع در چین همچنان تاثیر عمده ای بر بازارهای نفت جهانی خواهد داشت.

پیش بینی می کند. همچنین پیش بینی می شود در خلال سال های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۵ تقاضا برای نفت سریع ترین رشد را در چین داشته باشد و پس از آن سوخت جت، دیزل، گازوئیل و نفت گاز مایع (LPG) خواهند بود.

مصرف نفت کوره همچنان رشد خواهد کرد اما در مقایسه با دیگر محصولات کمترین رشد را خواهند داشت. بررسی ها همچنین نشان می دهند که تقاضای محصولات نفتی در چین به ۸/۶ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۰ و به ۱۰/۴ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۵ خواهند رسید. سناریوهای مختلفی در مورد پیش بینی میزان مصرف وجود دارند که موجب می گردد تخمین مقدار مصرف در سال ۲۰۱۵ در محدوده ای بین ۹/۳ میلیون تا ۱۲/۱ میلیون بشکه در روز قرار بگیرد. این مسئله حاکی از وجود عدم اطمینان در شرایط است.

اینک سوالی که مطرح می شود این است که آیا چین می تواند همه نیازهای کشور خود را در زمینه محصولات نفتی تامین کند؟

در طول سه سال گذشته تقاضای نفت در چین آنقدر سریع رشد کرده است که تمامی شرکت های نفتی را متعجب نموده است. افزایش واردات نفت خام مستلزم پیدا کردن تامین کنندگان خارجی توسط شرکت های چینی می باشد. واردات به میزانی متناسب با میزان قابل تامین از همه مناطق نفت خیز، رشد می کند. همچنین تولید نفت خام داخلی در طول ۱۰ سال آینده در چین ثابت خواهد بود و کاهشی نخواهد داشت. اما اینکه آیا چین ظرفیت کافی برای تامین تقاضای خود دارد یا خیر، هنوز مطرح است. اگر چه دولت و شرکت های نفتی دولتی برنامه های خود را برای گسترش و توسعه پالایشگاه ها تسریع کرده اند اما رویکرد آنها به اندازه کافی سریع نیست در مجموع کل واردات نفتی چین در سال ۲۰۰۴ در حدود ۳ میلیون بشکه در روز بوده است که در مقایسه با سال ۱۹۹۳ با ۲۰۰ هزار بشکه در روز و ۱/۵ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۰۰ رشدی فزاینده داشته است. بررسی ها نشان می دهد که واردات نفتی چین در سال ۲۰۱۰ به ۵/۵ میلیون بشکه در روز خواهد رسید و در سال ۲۰۱۵ این مقدار به ۷ میلیون بشکه در روز می رسد. بدین ترتیب در

مصرف محصولات نفتی چین در سال ۲۰۰۴ به میزان ۶/۱ میلیون بشکه در روز بوده است که این مقدار در سال ۱۹۹۰، ۲/۲ میلیون بشکه در روز، در سال ۲۰۰۰، ۴/۵ میلیون بشکه در روز و در سال ۲۰۰۳، ۵/۳ میلیون بشکه در روز بوده است. افزایش ۸۰۰ هزار بشکه ای تقاضای نفت چین در سال ۲۰۰۴ نسبت به سال ۲۰۰۳، نزدیک به یک سوم افزایش تقاضا در جهان و ۷۰ درصد افزایش تقاضا در منطقه آسیا و اقیانوسیه بوده است.

عوامل اصلی تقاضای نفت در چین شامل صنایع حمل و نقل، صنعت پتروشیمی، مصارف واحدهای تجاری و مسکونی، صنعت کشاورزی و به میزان کمتری باقی صنایع می باشند. گازوئیل نیز برای چین بسیار مهم است زیرا بخش عمده ای از مدل سازی اقتصادی خود را بر اساس الگوبرداری از ایالات متحده انجام می دهد. در واقع رشد صنایع اتومبیل سازی از طریق گسترش فرهنگ استفاده و تملک اتومبیل، همکاری با شرکت های بزرگ اتومبیل سازی برای تولید مشترک و کاهش قیمت گازوئیل مشابه با ایالات متحده آمریکا از اقداماتی است که در چین در حال اجراست که منجر به افزایش تقاضا برای گازوئیل می شود. تقاضا برای سوخت دیزل نیز در بخش حمل و نقل افزایش یافته است. همچنین از این سوخت برای جبران کمبودها در بخش تولید برق به خصوص در نواحی ساحلی که بیشترین رشد اقتصادی را دارد استفاده می شود. نفت کوره نیز به عنوان جایگزین زغال سنگ در کوره های صنعتی مورد استفاده است و میزان تولید آن در چین بسیار کم است. در مقایسه با رشد ۹/۵ درصدی تولید ناخالص داخلی (GDP) چین در سال ۲۰۰۴، دولت هدف خود را بر مبنای رشد ۸ درصدی تولید ناخالص داخلی قرار داده است. همچنین پس از رشد ۳۵ درصدی صادرات چین در سال ۲۰۰۴، قرار است صادرات تا سال ۲۰۰۶ رشد ده درصدی داشته باشد.

افزایش قیمت نفت موجب کاهش تقاضای نفت در چین شده است. طرح ریزی های انجام شده برای رشد تقاضای محصولات نفتی در چین رشد ۸/۲ درصدی در سال ۲۰۰۵ افزایش ۵۰۰ هزار بشکه در روز و رشد ۶/۷ درصدی در سال ۲۰۰۶ (کمتر از ۴۵۰ هزار بشکه در روز) که همچنان در مقایسه با دیگر کشورها میزان زیادی است را

